

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

TenneT TSO B.V.
Postbus 718
6800 AS ARNHEM

Klimaat en groene Groei

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000003952069570000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/kgg

Behandeld door

Ons kenmerk

KGG / 101111288

Datum 18 september 2025
Betreft M.e.r.-beoordelingsbeslissing HSS Farmsum

1. Inleiding

Een mer-beoordelingsbeslissing is een beslissing van het bevoegd gezag waarin wordt beoordeeld of bij de voorbereiding van het besluit voor de betreffende activiteit, vanwege aanzienlijke milieueffecten, een milieueffectrapport moet worden opgesteld of kan worden volstaan met een mer-beoordelingsbeslissing. Uit artikel 16.43, tweede lid, Omgevingswet (hierna Ow) volgt dat het bevoegd gezag, het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (hierna: KGG) in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, beoordeelt of er sprake is van aanzienlijke milieueffecten en of bij de voorbereiding van het besluit bij een project een milieueffectrapport moet worden gemaakt. De toetsing van de milieueffecten kan leiden tot twee uitkomsten; namelijk dat aanzienlijke milieueffecten niet kunnen worden uitgesloten of dat aanzienlijke milieueffecten zijn uitgesloten. Wanneer aanzienlijke milieueffecten niet kunnen worden uitgesloten dient een mer opgesteld te worden, wanneer milieueffecten wel kunnen worden uitgesloten wordt volstaan met een mer-beoordelingsbeslissing.

Voorgestelde beslissing:

Voor de realisatie van het nieuwe hoogspanningsstation Farmsum zijn aanzienlijke milieueffecten uitgesloten, een mer is daarom niet vereist. De onderbouwing hiertoe volgt uit voorliggende mer-beoordelingsbeslissing.

2. Projectbeschrijving

Netbeheerders TenneT en Enexis hebben de Minister van KGG gevraagd een projectprocedure te starten voor de bouw van een nieuw 220kV/110kV-hoogspannings- en 20kV-middenspanningsstation nabij Delfzijl (hierna: hoogspanningsstation Farmsum). Hoogspanningsstation Farmsum is noodzakelijk om de verduurzaming van de industrie in en nabij Farmsum mogelijk te maken en om de CO₂-uitstoot terug te dringen, met als doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

De projectprocedure is met de 'Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie' op 11 juni 2024 gestart.

2.1 Ontwikkelingen binnen het projectbesluit

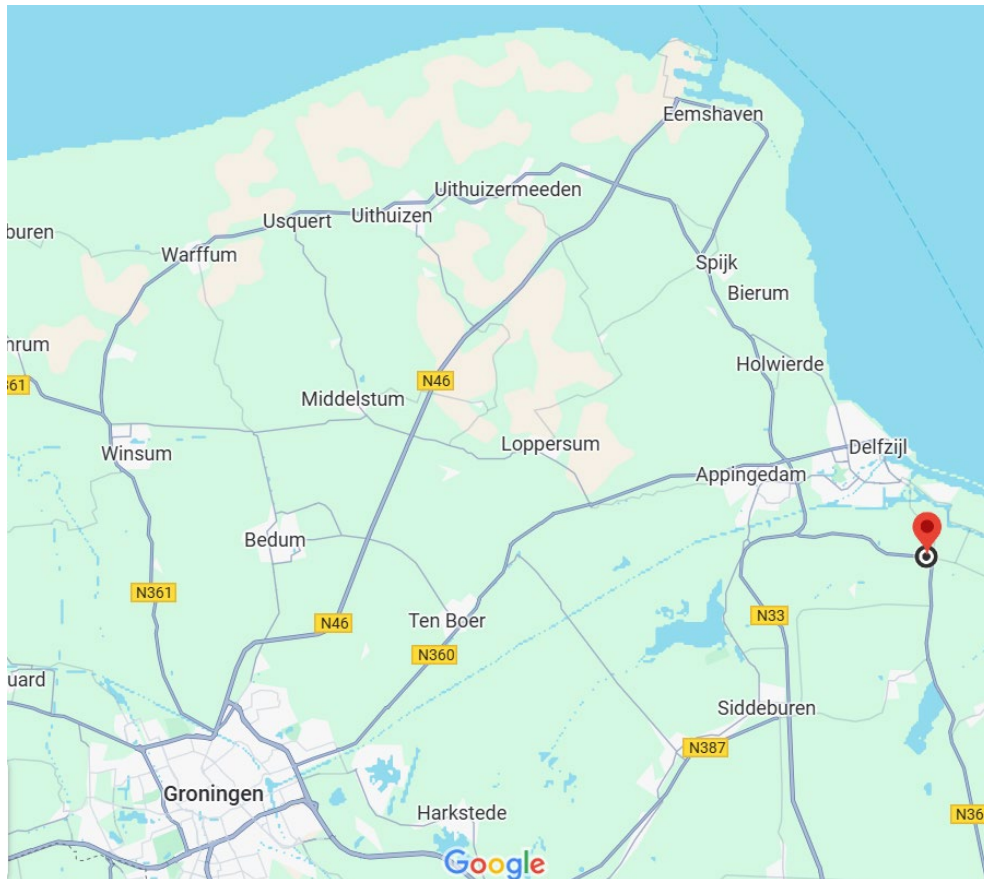
Voor de realisatie van Hoogspanningsstation Farmsum maken de volgende ontwikkelingen onderdeel uit van de projectprocedure:

- het realiseren van een nieuw 220kV-station;
- het bovengronds verbinden van het nieuwe 220kV-station met het huidige 220kV-net (lijn Weiwerd-Schildmeer);
- het bovengronds verbinden van het nieuwe 220kV-station met het huidige 220kV-station Weiwerd;
- het realiseren van een nieuw 110kV-station;
- het ondergronds verbinden van het nieuwe 110kV-station met het huidige 110kV-net (lijn Slochteren-Delfzijl Weiwerd);
- het realiseren van een 20kV-station voor regionaal netbeheerder Enexis direct aan het nieuwe 110kV-station;
- het verplaatsen van zonnepark "Solar Park Delfzijl". Voor de aanleg van het hoogspanningsstation is het noodzakelijk dat het zonnepark verplaatst wordt naar een nieuwe locatie ten zuiden van de N992.

Deze ontwikkelingen tezamen worden hierna gedefinieerd als 'het voornemen', 'het project' of 'Hoogspanningsstation Farmsum'.

2.2 Plangebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Eemsdelta, nabij de stad Delfzijl in het noordoosten van Nederland, provincie Groningen (zie onderstaand *Figuur 1*). Het plangebied heeft een omvang van ongeveer 10 ha en bevindt zich op het industrieterrein Oosterhorn, waar zich reeds verschillende bedrijven met een grote energiebehoefte bevinden. Het plangebied grenst aan agrarisch gebied, met name aan de zuid- en westzijde, waar landbouwactiviteiten plaatsvinden. Het omliggende landschap is een mix van industriële en agrarische functies, waarbij het plangebied zelf met name de functie industrie heeft. Binnen het plangebied ligt een zonnepark Solar Park Delfzijl, dat wordt verplaatst om ruimte te maken voor de realisatie van hoogspanningsstation Farmsum. Het zonnepark wordt verplaatst naar het slibdepot, een locatie ten zuiden van het huidige zonnepark, aan de overkant van de N992.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk

KGG / 101111288

Figuur 1 Planlocatie (google maps, 2025)

2.3 Aanmeldnotitie

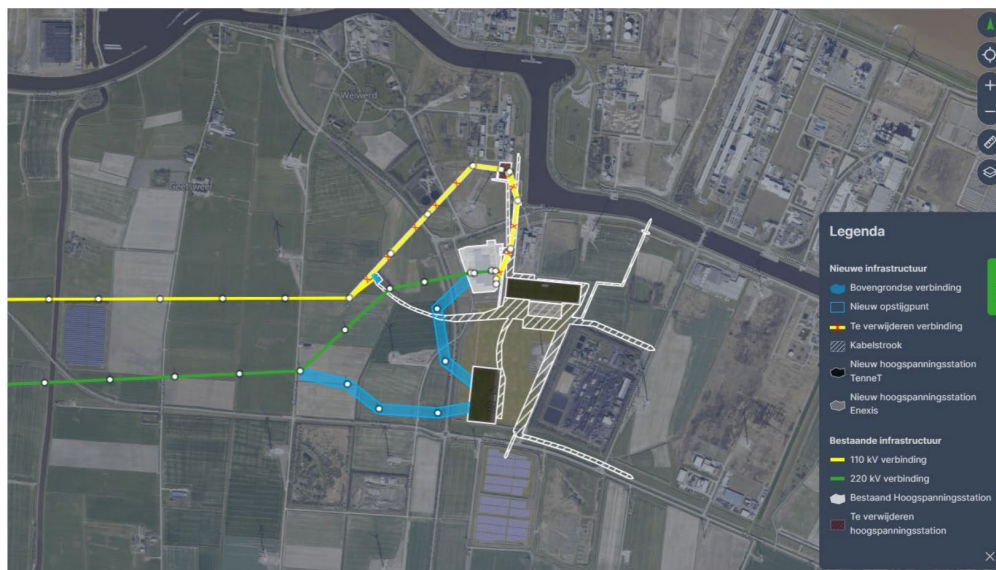
Ter voorbereiding op het projectbesluit is onderzocht of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. Deze beoordeling betreft in het kader van het voornemen de activiteiten vallend onder J8 en J10 in de Bijlage V van het Omgevingsbesluit (hierna ook: Ob) in samenhang met de artikelen 11.6 en 11.8 van het Ob. Hiervoor is een aanmeldnotitie mer opgesteld door TenneT, waarbij is verzocht om deze te beoordelen en een beslissing te nemen of er al dan niet sprake is van aanzienlijke gevolgen voor het milieu.

Mede op basis van het advies van de commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: commissie MER) van 20 januari 2025 met projectnummer 3855, heeft het bevoegd gezag TenneT gevraagd naar een aanvulling op de aanmeldnotitie. De initiatiefnemer heeft naar aanleiding van dit verzoek de aanmeldnotitie afgerond. De aanvraag omvat de navolgende relevante stukken als bijlage voor de mer-beoordeling:

- Mer-beoordeling;
- Advies Commissie MER (20 januari 2025);
- Addendum op de MER-beoordeling (13 maart 2025);
- Oplegnotitie bij mer-beoordeling (22 juli 2025).

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

Figuur 2 Farmsum projectlocatie

Op de projectlocatie (weergegeven op en *Figuur 2*) is in de huidige situatie het Solar Park Delfzijl aanwezig. Dit bestaat uit 25 hectare aan zonnepanelen. Ten noorden hiervan liggen de twee bestaande hoogspanningsstations WEW220 en DZW110. De stations zijn onderling verbonden via een bovengrondse 110kV lijnverbinding. Ten noorden en westen van het Solar Park ligt de huidige hoogspanningsinfrastructuur waarop de nieuwe stations bij Farmsum moeten worden aangesloten. Rond de locatie zijn een aantal bestaande hoogspanningslijnen en de daarbij behorende masten aanwezig. Aan de oostzijde grenst het gebied aan het bestaande industrieterrein Oosterhorn. Aan de zuid- en westzijde grenst de projectlocatie aan het omliggende agrarische gebied. In de directe omgeving en op de projectlocatie zelf staan windturbines opgesteld. Hoogspanningsstation Farmsum komt op de plaats waar nu het zonnepark "Solar Park Delfzijl" ligt. Het bestaande zonnepark wordt geheel verplaatst. Er wordt een nieuw zonnepark gerealiseerd ten zuiden van het huidige zonnepark, aan de overkant van de N992 op een voormalig baggerdepot dat inmiddels is afgewerkt met schone grond.

3. Wettelijk kader

Bijlage V bij het Ob in samenhang met de artikelen 11.6 en 11.8 van het Ob bepalen of een besluit mer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig is. Het voornemen voorziet in 'de aanleg, wijziging of uitbreiding van bovengrondse hoogspanningsleidingen' als bedoeld onder J8 in de Bijlage V bij het Ob en voorziet in 'de aanleg, wijziging of uitbreiding van een industrieterrein' als bedoeld

onder J10 in de Bijlage V bij het Ob. In kolom 4 zijn de besluiten opgenomen die betrekking hebben op projecten waarvoor de mer-(beoordelings)plicht geldt. Hieronder valt ook het voorgenomen Projectbesluit. Het voornemen voorziet in de aanleg, wijziging of uitbreiding van bovengrondse 220kV en 110kV-hoogspanningsleidingen met een lengte minder dan 15 kilometer. Hiervoor geldt op grond van kolom 3 een mer-beoordelingsplicht (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder b, Ow). Daarnaast voorziet het voornemen in de aanleg, wijziging of uitbreiding van een industrieterrein, aangezien het hoogspanningsstation de functie bedrijf heeft. Hiervoor geldt ook op grond van kolom 3, een mer-beoordelingsplicht (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder b, Ow).

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

De Minister van KGG is in overeenstemming met de Minister van VRO bevoegd gezag voor het nemen van de mer-beoordelingsbeslissing. Bij de mer-beoordelingsbeslissing houdt het bevoegd gezag rekening met:

- a. de relevante criteria van bijlage III bij de mer-richtlijn;
- b. voor zover relevant: de resultaten van eerder uitgevoerde controles of andere beoordelingen van milieueffecten die op grond van verordeningen, richtlijnen en besluiten als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zijn verkregen.

4. Geraadpleegde organisaties, adviezen en onderzoek

De volgende organisaties zijn geïnformeerd ten behoeve van de mer-beoordelingsbeslissing:

- a. Provincie Groningen
- b. Gemeente Eemsdelta
- c. Waterschap Hunze en Aa's
- d. Commissie MER

Commissie MER

De Commissie voor de milieueffectrapportage is om advies gevraagd met betrekking tot de inhoud en kwaliteit van de uitgevoerde mer-beoordeling. De Commissie MER geeft onafhankelijk advies over de inhoud van milieueffectrapporten, die de milieugevolgen van projecten in kaart brengen voorafgaand aan een overheidsbesluit. De commissie streeft naar volledige onafhankelijkheid en maakt al haar adviezen openbaar¹.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

In het advies van de Commissie mer voor het Hoogspanningsstation Farmsum vraagt zij aandacht voor de bredere gebiedsontwikkeling in het gebied en vraagt bij Groningen Seaports aandacht voor een gebiedsgerichte en toekomstbestendige locatiekeuze.

Onderzoeken

Naar aanleiding van de adviezen zijn de aanvullende onderzoeken uitgevoerd. De aanvullingen zijn navolgend toegelicht.

MER-Beoordeling

Om te beoordelen of effecten in het gebied aanzienlijke milieugevolgen met zich meebrengen, is de mer beoordeling opgesteld (op 4 november 2024). De effecten van de realisatie van het hoogspanningsstation op de omgeving zijn voor een groot deel onderzocht in het kader van een haalbaarheidsstudie, uitgevoerd door Witteveen + Bos. Voor de overige milieuaspecten is in deze mer-beoordeling een specifieke effectenanalyse uitgevoerd.

Addendum

In haar advies van 20 januari 2025 en met projectnummer 3855, concludeert de Commissie MER dat er voor één onderwerp nog belangrijke informatie ontbreekt in de bovengenoemde Mer-beoordeling (aanmeldnotitie). Dit is door de Commissie MER als volgt omschreven: Risico's voor vogels: de globale ligging van slaapplekken en hoogwatervluchtplaatsen en het al dan niet voorkomen van geconcentreerde vliegroutes over het gebied rond het geplande hoogspanningsstation zijn niet beschreven. Hierdoor zijn de aanvaringsrisico's niet goed onderbouwd. Door deze informatie toe te voegen kan een betere onderbouwing gegeven worden van de laag ingeschatte aanvaringsrisico's om daarmee een besluit te kunnen nemen over de mer-beoordeling.

Oplegnotitie

De oplegnotitie (23 juni 2025), hoort bij de mer-beoordeling die is opgesteld voor het project Hoogspanningsstation Farmsum en het daarbij behorende addendum. De notitie is opgesteld ter actualisatie van een aantal zaken uit de mer-beoordeling. Per thema wordt hieronder aanvullende informatie uiteengezet.

5. Overwegingen met betrekking tot de beslissing

Kenmerken van potentiële effect. In navolgende paragrafen worden de conclusies ten aanzien van de milieueffecte toegelicht.

---

¹ <https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p38/p3855/a3855bd.pdf>

5.1 Natuur

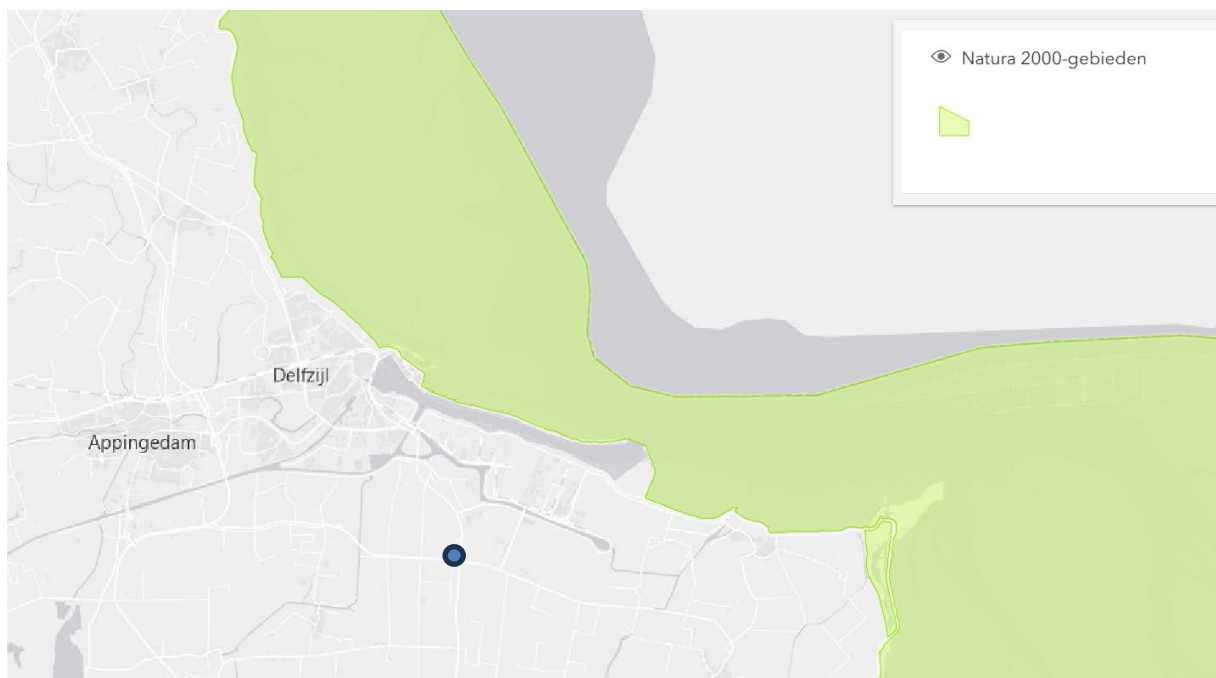
Conclusie aanmeldnotitie

De Risicocheck natuur² en de AERIUS-berekening³ zijn uitgevoerd om te beoordelen of de voorgenomen ontwikkeling invloed heeft op Natura 2000, Natuur Netwerk Nederland (hierna: NNN), beschermde soorten en houtopstanden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Waddenzee (Habitatrichtlijn (HR) en Vogelrichtlijn (VR)), op circa 1,5 tot 2 kilometer afstand. Daarnaast bevindt zich op circa 22 kilometer het Zuidlaardermeergebied (VR) en op ongeveer 30 kilometer het Drentsche Aa-gebied (HR). De ligging van het plangebied ten opzichte van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is weergegeven in onderstaand *Figuur 3*.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk

KGG / 101111288

Figuur 3 Farmsum locatie en Natura 2000 locatie Waddenzee (RVO,2025)

² Verkennend natuuronderzoek TenneT Netuitbreiding Farmsum, 2025

³ Analyse kwestie rode hexagonen (D241384/CVI/cvi), 2024

Gebiedsbescherming

De projectlocatie ligt op voldoende afstand (>1,5 kilometer) van Natura 2000- en NNN-gebieden, buiten de verstoringsafstand van geluid, licht en trillingen. Uit de AERIUS-berekening blijkt dat in de aanlegfase van Hoogspanningsstation Farmsum sprake is van toename van stikstofdepositie op relevante Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen, habitatsoorten en broedvogels. De hoeveelheid stikstofdepositie verschilt per jaartal en ligt tussen de 0,01 mol/ha/jaar en 0,34 mol/ha/jaar. Voor dit onderzoek is worst case gerekend met een extra stikstofdepositie van 1 mol/ha/jaar, ver boven de maximale depositie van Hoogspanningsstation Farmsum van 0,34 mol/ha/jaar. Uit de ecologische beoordeling volgt dat wanneer deze extra stikstofdepositie in de gehele Waddenzee zou neerdalen, er alsnog geen sprake is van een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van beide habitattypen. Hiermee is het project geen Natura 2000-activiteit en is het niet noodzakelijk om een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit te verkrijgen.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

Soortenbescherming

Het is mogelijk dat beschermde soorten flora en fauna aanwezig zijn op de locatie, namelijk: vogels met een jaarrond beschermd nest, vleermuizen, ongewervelden en grondgebonden zoogdieren. Om inzicht te krijgen in de mogelijke effecten op beschermde soorten, is een quickscan ecologie met veldbezoek uitgevoerd. Op de projectlocatie van het huidige Solar Park Delfzijl zijn tijdens een veldbezoek geen beschermde planten of Rode Lijst-soorten aangetroffen en gezien de omstandigheden zijn deze ook niet te verwachten.

Voor grondgebonden zoogdieren zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen, hoewel het zonnepark als rustplaats kan dienen; het verplaatsen van het zonnepark naar een vergelijkbare locatie biedt nieuwe beschutte plekken. Het te amoveren station DWZ110 is ongeschikt als vleermuisverblijf. Wel is in één van de te kappen bomen sprake van holtes die mogelijk in gebruik zijn als vleermuisverblijf. Er dient vervolgonderzoek naar het gebruik van de holtes als vleermuisverblijf plaats te vinden.

Een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet met betrekking tot vleermuizen kan nodig zijn. De te kappen bomen kunnen, hoewel er in de huidige situatie sprake is van onderbrekingen in de route, fungeren als vliegroute. Omdat thans al sprake is van onderbrekingen in de vliegroutes en er parallelle landschapsstructuren zijn waarlangs gevlogen kan worden, is de route langs de bomenrijen waarschijnlijk geen essentiële vliegroute. Het ontstaan van meer onderbrekingen door de kap niet leiden tot verlies van een essentiële vliegroute.

Vogels worden niet direct bedreigd door de werkzaamheden, maar broedplaatsen moeten worden gecontroleerd (masten 26 en 27). Verstoring kan worden vermeden door buiten het broedseizoen te werken. Beschermde vissen zijn niet aanwezig, maar algemeen voorkomende vissen kunnen in de watergangen leven. Negatieve effecten kunnen worden vermeden door te werken in lijn met de zorgplicht.

Er zijn geen beschermde amfibieën, reptielen of ongewervelden aanwezig of verwacht. Ter plaatse van de locatie van het baggerdepot worden bomen gekapt en sloten gepasseerd, maar de precieze details zijn nog onbekend. Het aanvullend onderzoek naar de vleermuis en de controle van mast 26 en 27 op broedplaatsen dienen vóór de werkzaamheden afgerond te zijn, zodat mitigerende maatregelen tijdig genomen kunnen worden en eventuele negatieve effecten worden beperkt.

Bomen en houtopstanden

Daarnaast is bekend dat de aanwezige bomen onder de hoogspanningslijnen te hoog zijn. Dit betekent dat de bomen mogelijk gekapt of getopt moeten worden. De noodzakelijk te kappen bomen worden geïnventariseerd, waarna de vergunningaanvraag wordt voorbereid. Om negatieve effecten op de houtopstanden te voorkomen wordt herplanting toegepast.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

- Conclusie van de Commissie mer

De geplande locatie van het hoogspanningsstation ligt 1,5 kilometer landinwaarts en wordt omringd door obstakels zoals bebouwing, industrie en een windpark, waardoor de kans klein is dat het gebied een vaste vliegroute vormt tussen de Waddenzee en binnenlandse foerageergebieden. Hierdoor wordt het aanvaringsrisico voor Natura 2000-soorten uit de Waddenzee als relatief laag ingeschat. De Commissie adviseert echter om de aanmeldnotitie aan te vullen met gegevens over vogelconcentraties binnen een straal van 10 kilometer en te beoordelen of er geconcentreerde vliegbewegingen zijn en wat de potentiële aanvaringsrisico's zijn. Indien nodig kunnen mitigerende maatregelen worden uitgewerkt. Dit advies is opgevolgd.

Addendum 15 maart 2025, aanvulling draadslachtoffers:

In het addendum is het aanvullende onderzoek beschreven dat is uitgevoerd in het kader van het gevaar voor vogels in de omgeving van Farmsum door het plaatsen van de bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Vogels kunnen tegen lijnen aan vliegen waarbij ze gewond kunnen raken of het leven kunnen laten. Uit het onderzoek blijkt echter dat de planlocatie zich buiten gebieden bevindt waar weide-, akker- en kustvogels foerageren, broeden en/of rusten en/of naar toe vluchten. Daarnaast ligt de planlocatie niet op een geconcentreerde vliegroute van vogels waardoor de aanvaringsrisico's ten gevolge van de beoogde ontwikkeling ingeschat als laag voor zowel kustvogels, akkervogels en weidevogels (waaronder ganzen). Voor dichtstbijzijnde populaties geldt dat een incidentele aanvaring niet leidt tot significant negatief effect op de betreffende soorten.

- Conclusie bevoegd gezag

Gebiedsbescherming

De AERIUS-berekening is geactualiseerd vanwege de nieuwe AERIUS calculator. Net als in de berekeningen ten tijde van de aanmeldnotitie zijn significant negatieve effecten op gevoelige habitattypen uit te sluiten.

In het Addendum van 15 maart 2025 is de gevraagde aanvulling draadslachtoffers toegevoegd. De conclusies worden navolgend toegelicht.

Er is een Risicocheck natuur uitgevoerd op basis van beschikbare data Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF (2019-2024) toont geen waarnemingen van beschermde plantensoorten. Ook zijn er geen waarnemingen van Rode Lijst-soorten. Omdat er geen beschermde planten zijn aangetroffen en, gezien de huidige matig voedselrijke omgeving en het maaibeheer, deze ook niet worden verwacht, is uitgesloten dat het voornemen negatieve effecten heeft op beschermde planten.

Soortenbescherming

Voor alle soorten geldt dat door de herinrichting geen essentieel leefgebied verloren gaat. Tijdens de werkzaamheden geldt voor alle soorten dat wanneer deze rustig worden gestart en in één richting wordt gewerkt dieren zich tijdens het werken niet binnen het plangebied zullen ophouden, dan wel het werkgebied gemakkelijk kunnen verlaten. Hiermee leiden de werkzaamheden niet tot overtreding van verbodsbepalingen en wordt het aanvragen van een

vergunning voor een Flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk geacht.

Klimaat en groene Groei

5.3 Landschap

- Conclusie aanmeldnotitie

De landschappelijke effecten van Hoogspanningsstation Farmsum worden als licht negatief beoordeeld, maar vallen grotendeels weg door de omliggende grootschalige industriële omgeving met bestaande hoogspanningslijnen en windmolens. Het nieuwe zonneveld heeft een minimaal visueel effect. Er zijn mogelijkheden om het station landschappelijk beter in te passen en de impact te compenseren, maar concrete uitwerkingen ontbreken nog omdat de beschikbare ruimte voor aanpassingen op dit moment niet bekend is. Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat er geen aanzienlijke effecten zijn. Initiatiefnemer TenneT werkt samen met gemeente Eemsdelta aan een overeenkomst om in de volgende fase van ontwerp tot een landschappelijk inpassingplan te komen.

Ons kenmerk
KGG / 101111288

- Conclusie van de Commissie mer

De Commissie beveelt aan bij de uitwerking van de inrichting de inpassing in het landschap goed te visualiseren en te onderbouwen. Communiceer deze visualisaties duidelijk met de belanghebbenden. Besteed hierbij extra aandacht aan de overwegingen om de hoogspanningsverbindingen bovengronds aan te leggen. Geef aan hoe wordt omgegaan met het beleid van de provincie Groningen dat hoogspanningsverbindingen alleen nog ondergronds mogen worden aangelegd.

- Conclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag concludeert dat door de ontwikkelingen van Hoogspanningsstation Farmsum in een omgeving met grootschalige industrieën en windmolens, het hoogspanningsstation weg valt in de omgeving. Een deel van de bestaande bovengrondse 110-kV hoogspanningsverbindingen worden ondergronds gebracht, wat een positief effect geeft. Er worden geen grote nadelige effecten verwacht op het landschap. De aandachtspunten van het advies van de Commissie MER worden meegenomen en in een anterieure overeenkomst vastgelegd. De te nemen maatregelen voor landschappelijke inpassing worden nog nader uitgewerkt en juridisch geborgd in een anterieure overeenkomst.

5.4 Water

- Conclusie aanmeldnotitie

In het zoekgebied ligt geen beschermingszone water of waterbergingsgebied. Op 2 kilometer van de projectlocatie rondom de Oosterhornhaven ligt een waterkering, de vrijwaringszone hieromheen overlapt niet met het voornemen. De geplande werkzaamheden in het projectgebied hebben slechts een zeer beperkte tijdelijke invloed op de waterhuishouding van het gebied. In de gebruiksfase zijn er geen effecten. Aangezien er geen permanente effecten zijn, is er geen sprake van cumulatie met mogelijke effecten van andere plannen.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

- Conclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag concludeert dat de geplande werkzaamheden in het projectgebied slechts een zeer beperkte tijdelijke invloed hebben op de waterhuishouding van het gebied. Daarom worden er geen aanzienlijke milieugevolgen verwacht.

5.5 Bodem

- Conclusie aanmeldnotitie

De bodem ter plaatse van de projectlocatie is matig tot sterk zettingsgevoelig. In een later stadium wordt geotechnisch onderzoek uitgevoerd. Mogelijk moeten maatregelen worden genomen om de draagkracht van de ondergrond te verbeteren. De gronden van de projectlocatie zijn voldoende onderzocht op verontreinigingen of zijn reeds gesaneerd.

- Conclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag concludeert dat er geen effecten optreden met betrekking tot de bodemkwaliteit. Als aandachtspunt speelt de zettingsgevoeligheid van de bodem, hiervoor kunnen technische maatregelen genomen worden om mogelijke gevolgen van zetting tegen te gaan.

5.6 Geluid

- Conclusie aanmeldnotitie

Uit de mer-beoordeling en de aanvullende onderzoeken blijkt dat Hoogspanningsstation Farmsum voldoet aan de geluidsnormen. Bij overschrijding worden mitigerende maatregelen genomen. Geluidsniveaus bij woningen blijven ruim binnen de grenswaarden.

- Conclusie bevoegd gezag

Volgens het bevoegd gezag wordt voldoende aangetoond dat binnen de geluidsnormen wordt gebleven, eventueel met geluidwerende maatregelen aan de bron en daarom is geen sprake van aanzienlijke milieueffecten.

5.7 Lucht

- Conclusie aanmeldnotitie

De uitstoot van het station is aanmerkelijk zeer laag (i.e. onder de 3%-grens uit artikel 5.53 en 5.43 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, hierna: Bkl). Er zijn geen fijnstof en stikstofdioxide uitstoters op een hoogspanningsstation en de hoogspanningsverbindingen, afgezien van het noodstroomaggregaat. Er wordt beoordeeld dat Hoogspanningsstation Farmsum niet in betekende mate (NIBM) bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

- Conclusie bevoegd gezag

Het aspect luchtkwaliteit is volgens het bevoegd gezag voldoende onderzocht. Er is aannemelijk gemaakt dat de realisatie van het voornemen geen gevolgen heeft voor de luchtkwaliteit.

Klimaat en groene Groei

5.8 Archeologische, cultuurhistorische of aardkundige waarde

- Conclusie aanmeldnotitie

Er is geen sprake van bekende archeologische, cultuurhistorische of aardkundige waarde. Wel is er in een deel van de projectlocatie een hoge archeologische verwachting. Afhankelijk van de uiteindelijke terreinindeling is archeologisch onderzoek noodzakelijk ter voorbereiding van de werkzaamheden.

Ons kenmerk
KGG / 101111288

- Conclusie bevoegd gezag

Op verschillende locaties in het plangebied kunnen archeologische resten uit verschillende periodes verwacht worden en bijvoorbeeld in het kader van de nieuw aan te leggen kabels vinden verstoringen plaats tot 1,8 m -mv en bij de stations komt een palenfundering tot 15 m -mv. Uit het onderzoek volgt nader archeologisch onderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uit te voeren op de locaties waar mogelijk archeologische resten aanwezig kunnen zijn en verstoord worden door de geplande bodemingrepen. Aanvullend veld- en bodemonderzoek wordt uitgevoerd en indien noodzakelijk kunnen mitigerende maatregelen genomen worden om effecten te voorkomen.

5.9 Magneetvelden

- Conclusie aanmeldnotitie

Geconcludeerd wordt dat de magneetvelden vanuit de hoogspanningsstations en de verbindingsslijnen niet in de buurt komen van gevoelige objecten. De ontwikkeling heeft een neutraal effect.

- Conclusie bevoegd gezag

Het aspect magneetvelden is volgens het bevoegd gezag voldoende onderzocht, waarbij er geen effecten te verwachten zijn.

5.10 Ontplobbare oorlogsresten

- Conclusie aanmeldnotitie

In de voor de mer-beoordeling geraadpleegde bronnen zijn indicaties voor de aanwezigheid van ontplobbare oorlogsresten binnen het projectgebied aangetroffen. Mits een opsporingsproces wordt uitgevoerd, vormt dit geen belemmeringen voor het project. Indien oorlogsresten worden aangetroffen leidt het opruimen tot een positief effect, omdat dit bijdraagt aan een veiligere leefomgeving.

- Conclusie bevoegd gezag

Om een mer-beoordelingsbeslissing te kunnen nemen is het onderdeel oorlogsresten voldoende onderzocht. Als uit het vervolgonderzoek naar bedoelde resten blijkt dat er oorlogsresten in het gebied zijn gelegen zou dit tot een positief effect leiden, aangezien deze resten dan opgeruimd moeten worden. Dit draagt bij aan een veilige leefomgeving.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

5.11 Veiligheid

- Conclusie aanmeldnotitie

Aangezien in het plan rekening wordt gehouden met de bestaande plaatsgebonden risicocontouren, wat voornamelijk betrekking heeft op de nabijgelegen windturbines, is er geen sprake van belemmeringen voor het project. De ligging van de locatie in een gebied met een kleine kans (1/1000 jaar) op overstroming met een overstromingsdiepte van > 2 meter hoeft geen belemmering te zijn voor het project, aangezien in het ontwerp rekening gehouden wordt met de mogelijke overstromingsrisico's, door Hoogspanningsstation Farmsum verhoogd aan te leggen. Er worden geen effecten verwacht op het gebied van omgevingsveiligheid.

- Conclusie bevoegd gezag

Het aspect omgevingsveiligheid is volgens het bevoegd gezag voldoende onderzocht, waarbij er geen effecten te verwachten zijn.

5.12 Afvalstoffen

- Conclusie aanmeldnotitie

Bij aanleg en gebruik van het project ontstaat beperkt afval, waaronder mogelijk bouwafval, licht vervuilde grond en huishoudelijk afval. Gevaarlijk afval wordt volgens de toepasselijke wet- en regelgeving door de aannemer afgevoerd. Er zijn geen nadelige milieugevolgen, en boorvloeistof wordt zoveel mogelijk hergebruikt.

- Conclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag voorziet geen nadelige milieugevolgen door afvalstoffen door de realisatie van het voornemen.

5.13 Natuurlijke hulpbronnen

- Conclusie aanmeldnotitie

Voor het project worden geen relevante natuurlijke hulpbronnen uit de omgeving gebruikt. Er worden bouwmaterialen gebruikt, zoals staal, hout, steenachtige materialen en koperen of aluminium kabels. Dit betreft een eenmalige gebruikelijke verrichting en deze materialen worden niet onttrokken uit de directe omgeving van het project.

- Conclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag voorziet geen nadelige milieugevolgen door het gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

5.14 Gezondheid

- Conclusie bevoegd gezag

In de mer beoordeling wordt het aspect gezondheid gemist, daarom is dit thema nader toegelicht in de oplegnotitie. Er zijn voorzorgsmaatregelen getroffen om olie en vetten bij lekkages op te vangen, zodat ze het grondwater niet bereiken. Geluidniveaus blijven ruim onder de toegestane grenswaarden van 55 dB(A) bij woningen. Hoewel er geen wettelijke limiet voor magneetvelden bestaat, worden Europese en Nederlandse voorzorgsrichtlijnen gevolgd, waarbij blootstelling ruim onder de aanbevolen limieten blijft. De luchtkwaliteit wordt nauwelijks beïnvloed door het hoogspanningsstation, met minimale uitstoot en verkeersbewegingen. Bodemonderzoek toont aan dat er geen verontreinigingen op de locatie zijn. Concluderend hebben de geplande hoogspanningsstations, lijnen en kabels geen significante negatieve impact op de gezondheid.

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 101111288

6. Besluit

Gelet op artikel 11.11 van het Omgevingsbesluit en de bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht beslist de Minister van Klimaat en Groene Groei in overeenstemming met het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening als volgt:

Op basis van de motiveringen van de milieugevolgen zoals opgenomen in de aanmeldnotitie, het advies van de Commissie mer en de aanvullingen in het addendum en de oplegnotitie concludeert de minister dat het realiseren van 20/110/220 kV-hoogspanningsstations gecombineerd met twee bovengrondse hoogspanningsverbindingen en een aantal kabelverbindingen samen met de verplaatsing van het zonnepark 'Solarpark Delfzijl' in Farmsum niet leidt tot aanzienlijke milieugevolgen. Op grond hiervan besluit de minister dat er geen verplichting is voor het opstellen van een Milieueffectrapport als bedoeld in artikel 11.16 van het Omgevingsbesluit.

7. Rechtsmiddelen

De beslissing is genomen overeenkomstig artikel 16.43 van de Omgevingswet. De minister zal conform dit artikel de beslissing, dat er geen aanleiding is voor het doorlopen van een mer-procedure, openbaar maken tegelijk met de publicatie van het ontwerp-projectbesluit. Tegen de mer-beoordelingsbeslissing kan beroep worden ingesteld tegelijk met het instellen van beroep tegen het projectbesluit.

Sophie Hermans

Minister van Klimaat en Groene
Groe